

<https://doi.org/10.32999/2663-970X/2024-11-3>

How to Cite (Style APA):

Petrovska, I. (2024). Civic Identity of Ukrainians: Age, Gender, Political Dimensions. *Insight: the psychological dimensions of society*, 11, 38–56. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2024-11-3>

Як цитувати (Стиль ДСТУ 8302: 2015):

Петровська І. Громадянська ідентичність українців: вікові, статеві, політичні виміри. *Інсайт: психологічні виміри суспільства*. 2024. № 11. С. 38–56. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2024-11-3>

UDC 159.923.2:172.12/.13(477)

Civic Identity of Ukrainians: Age, Gender, Political Dimensions

Громадянська ідентичність українців: вікові, статеві, політичні виміри

Received: December 22, 2023

Accepted: April 26, 2024

Inha Petrovska*

Doctor of Psychological Sciences,
Associate Professor,

Department of Psychology,

Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-7544-945X>

Інга Петровська*

доктор психологічних наук, доцент,
кафедра психології,

Львівський національний університет
імені Івана Франка, Україна

<https://orcid.org/0000-0001-7544-945X>

Abstract

This article **aims** to determine and analyze the peculiarities of the civic identity of Ukrainian citizens of different ages, genders, and political orientations. **Methods:** survey, testing (“Diagnostics of Maturity and Type of Civic Identity” (Petrovska, 2021), “Political Orientation” (Karkovska, 2011)), descriptive statistics, frequency analysis, comparative analysis (t-test, ANOVA, Scheffé test). **Results.** Statistically significant differences in persons of different age groups were revealed by such characteristics as representation, conceptuality, subjectness orientation, and integral indicator of civic identity maturity. Citizens of middle adulthood have higher values of representation and conceptuality of civic identity; citizens of early adulthood have higher values of the subjectness orientation of civic identity; citizens of young age have lower

Анотація

Метою статті є з'ясування та аналізування особливостей громадянської ідентичності українських громадян різного віку, статі та політичних орієнтацій. **Методи:** анкетування, тестування (“Діагностика зрілості та типу громадянської ідентичності” (Петровська, 2021), “Політична орієнтація” (Карковська, 2011)), описова статистика, частотний аналіз, порівняльний аналіз (t-тест, ANOVA, тест Шеффе). **Результати.** З'ясовано статистично значущі відмінності в осіб різних вікових груп за такими показниками, як репрезентованість, концептуальність, суб'єктна орієнтація та інтегральний показник зрілості громадянської ідентичності. Громадяни віку середньої дорослості мають вищі значення репрезентованості та концептуальності громадянської ідентичності; громадяни віку

* Corresponding Author: inha.petrovska@lnu.edu.ua

* Автор-кореспондент: inha.petrovska@lnu.edu.ua

values of the integral indicator of civic identity maturity. Statistically significant differences between men and women were determined for such characteristics as representation, subjectness orientation, conceptuality, and integral indicator of civic identity maturity. They are higher in men than in women. Statistically significant differences were found between citizens with right-wing and left-wing political orientations by such characteristics as subjectness orientation and stability. Citizens who share right-wing political views have higher values of subjectness orientation but lower values of stability of civic identity. Statistically significant differences were detected between supporters of democracy and authoritarianism by such characteristics as conceptuality, representation, and the maturity of civic identity. Among citizens who support democracy (recognition and implementation of democracy) and share democratic values, these indicators are higher than among supporters of authoritarianism. **Conclusion.** It was empirically proven that there are differences in indicators of the maturity of civic identity in women and men, representatives of different age groups, and political orientations. The prospect of further research is the development of programs to stimulate the formation of a mature civic identity, considering the clarified age, gender, and political features of the civic identity of Ukrainians.

Keywords: identity, citizen, maturity, responsibility, subjectness, responsibility, conceptuality, political views, age group, gender stereotypes.

Introduction

The unprecedented armed aggression of the Russian Federation against the sovereignty and territorial integrity of Ukraine, among other things, actualized the problem of the formedness/unformedness of the civic identity of our compatriots. The threat to the existence of the state usually strengthens the civic identity and makes it more conscious (Kaldor, 2013; Sasse & Lackner, 2018), and many Ukrainian citizens really actualized state and civic values, personal responsibility for the state and fellow citizens, and rethought the social role of the citizen. At the same time, there are still citizens who are indifferent to the fate of the state and fellow citizens, are not ready to protect the state from the enemy and invest their resources for its reconstruction, demonstrate psychological tolerance for the occupation and/or annexation of part of the territory of Ukraine, express a desire to change their citizenship, etc. Therefore,

ранньої дорослості – вищі значення суб'єктної орієнтації громадянської ідентичності; громадяни юнацького віку – нижчі значення інтегрального показника зрілості громадянської ідентичності. Встановлено статистично значущі відмінності між чоловіками і жінками за такими ознаками, як репрезентованість, суб'єктна орієнтація, концептуальність, інтегральний показник зрілості громадянської ідентичності. У чоловіків вони вищі, ніж у жінок. Виявлено статистично значущі відмінності між громадянами з правими та лівими політичними орієнтаціями за такими показниками, як суб'єктна орієнтація та стійкість. Громадяни, що поділяють праві політичні погляди, мають вищі значення суб'єктної орієнтації, але нижчі значення стійкості громадянської ідентичності. Статистично значущі відмінності виявлено між прихильниками демократизму й авторитаризму за такими показниками, як концептуальність, репрезентованість та зрілість громадянської ідентичності. У громадян, що підтримують демократизм (визнання і здійснення демократії), поділяють демократичні цінності, ці показники вищі, ніж у прихильників авторитаризму. **Висновки.** Емпірично доведено наявність відмінностей у показниках зрілості громадянської ідентичності у жінок і чоловіків, представників різних вікових груп та політичних орієнтацій. Перспективою подальших досліджень є розробка програм щодо стимулювання розвитку зрілої громадянської ідентичності особистості з урахуванням з'ясованих вікових, статевих, політичних особливостей громадянської ідентичності українців.

Ключові слова: ідентичність, громадянин, зрілість, суб'єктність, відповідальність, концептуальність, політичні погляди, вікова група, гендерні стереотипи.

Вступ

Безпрецедентна збройна агресія РФ проти суверенітету і територіальної цілісності України, серед іншого, актуалізувала проблему сформованості/несформованості громадянської ідентичності наших співвітчизників. Загроза існуванню держави зазвичай підсилює громадянську ідентичність і робить її більш усвідомленою (Kaldor, 2013; Sasse, Lackner, 2018), і в частини українських громадян справді актуалізувалися державницькі та громадянські цінності, особиста відповідальність за державу і співгромадян, відбулося переосмислення соціальної ролі громадянина.

the citizen's perceived belonging to the state does not yet mean a formed civic identity and requires a deep insight into the investigated problem.

Civic identity is considered a value-meaning experience of oneself as a citizen of the state (Petrovska, 2021). It can be *normal* (mature according to the level of personal maturity, organically integrated into the personality structure), *deformed* (based on the devaluation of the state or its exalted sacralization, etc.), and *deficient* (underdeveloped).

The deformation of the civic identity often occurs in totalitarian states, in conditions of severe ideological pressure regarding the feelings and attitudes a citizen should have towards the state. This is due to various forms of distortion of patriotism. The state is sacralized; its criticism is unacceptable. In democratic societies, on the contrary, criticism of the state, contestation of the state's actions in courts, and public dialogue regarding state administration practices are widespread (Koc-Michalska et al., 2024). At the same time, there is respect for the very idea of statehood, for the state (even with recognition of its shortcomings), and recognition of its potential role in the organization of society. In totalitarian states, it is the opposite: the idea of statehood is not discussed, and the existing situation is sacralized (together with the ruling system). Therefore, the sacralization of the state is not true patriotism: it interferes with its normal development, as it prevents the average citizen from declaring the inadequacy of the existing state-organization to their interests and needs. Moreover, as noted by Wilhelm Reich (1946), the passionate, exalted love for the state, declared in totalitarian societies, is distorted and based on repressed fear (Reich, 1946).

The deficient civic identity is manifested in the lack of its formation in an adult, mentally normal person. An underdeveloped civic identity is a manifestation of alienation from the state: officially being a citizen, a person refuses self-determination and psychologically distances themselves from their citizenship as an unnecessary formality.

The causes of deficient civic identity partly lie in the sphere of civic mentality. In our opinion, this situation is based on the defects of the social

Водночас досі залишаються й такі громадяни, що є байдужими до долі держави і співгромадян, не готові захищати державу від ворога та інвестувати свої ресурси для її відбудови, демонструють психологічну толерантність щодо окупації та/або анексії частини території України, виявляють прагнення змінити своє громадянство тощо. Отже, усвідомлена належність громадянина до держави ще не означає сформованої громадянської ідентичності і вимагає глибокого проникнення у досліджувану проблему.

Громадянська ідентичність розглядається як ціннісно-сміслові переживання особистістю тотожності зі собою як громадянином держави (Петровська, 2021) і може бути: *нормальною* (зрілою відповідно до рівня особистісної зрілості, органічно інтегрованою до структури особистості); *деформованою* (ґрунтуватися на знеціненні держави або її екзальтованій сакралізації тощо); *дефіцитарною*, або недорозвинутою.

Деформованість громадянської ідентичності часто виникає в тоталітарних державах, в умовах жорсткого ідеологічного пресингу щодо почуттів і ставлень, які повинен мати громадянин щодо держави. Це пов'язано з різноманітними формами спотворень патріотизму. Держава сакралізується; її критика є неприпустимою. У демократичних суспільствах, навпаки, поширеними є критика держави, оскарження дій держави в судах, громадський діалог щодо практик державного управління (Koc-Michalska et al., 2024). Водночас наявна повага до самої ідеї державності, до держави (навіть при визнанні її недоліків), визнанні її потенційної ролі в організації життя суспільства. У тоталітарних – навпаки: не дискутують про ідею державності, сакралізують наявне становище (разом із правлячою системою). Отже, сакралізація держави не є справжнім патріотизмом: це заважає її нормальному розвитку, оскільки перешкоджає пересічному громадянину заявляти про невідповідність наявної держави-організації своїм інтересам і потребам. Ба більше, як зазначає В. Райх (1946), пристрасна, екзальтована любов до держави, яку декларують у тоталітарних суспільствах, є спотвореною

Civic Identity of Ukrainians: Age, Gender, Political Dimensions

perception of the state, the image of the state, and expectations regarding it, which are typical for most post-Soviet societies. The problem of these societies in the relationship between the individual and the state is that the citizens were dealing with the metropolitan state (the occupying state) and not their own national state. Therefore, a significant number of citizens with a deficient civic identity is explained by the relatively short experience of the independent existence of the Ukrainian state and the absence of its own full-fledged state elite (the elite that took place in Ukraine was always either not ours, or if ours, then usually not independent, passive, corrupt). Civic passivity and conformity, learned helplessness, and distancing from the state and its problems (passed down from generation to generation) were partly formed in historical conditions when Ukraine was constantly under foreign rule and was a part of other empire states.

Immature (deficient) civic identity is characterized by *instability* (the civic position of the individual or the object of identification (the state, fellow citizens) is easily changed: without rethinking, without internal conflict); *schematism* and a *low level of reflection* regarding one's own civic identity (immature civic identity is mostly not authentic, so its content can be simplified: a person does not ask themselves questions and avoids self-determination); *social desirability* (a person is afraid of condemnation and therefore demonstrates socially approved dispositions towards the state); *distancing* and *alienation* from the state and politics (unwillingness to take responsibility for the situation in the state).

Indicators of a person's mature civic identity are its *conceptuality* (integrity, meaningfulness, detailedness, and logic of attitudes regarding various aspects of the life of the state and citizens), *subjectness orientation* (readiness of the individual to be a source of activity in relation with the state, responsibility for oneself as a citizen and for one's contribution to the life of the state, experiencing oneself as a subject), *stability* (content constancy, the ability to preserve civic identity in conditions of negative external influences (e.g., during the occupation), reluctance to change the state of citizenship without a significant reevaluation of values and a change in ego-identity), as well

і ґрунтується на витісненому страхові (Reich, 1946).

Дефіцитарність громадянської ідентичності виявляє себе в її несформованості у дорослої, психічно нормальної людини. Несформована громадянська ідентичність є виявом відчуження від держави: офіційно будучи громадянином, особа відмовляється від самовизначення, психологічно дистанціюючись від свого громадянства як зайвої формальності.

Причини дефіцитарної громадянської ідентичності почасти лежать у сфері громадянської ментальності. На нашу думку, ця ситуація базується на типових для більшості пострадянських суспільств вадах соціальної перцепції держави, образу держави й експектацій щодо неї. Проблема цих суспільств у сфері стосунків особистості й держави полягає в тому, що громадяни мали справу з державою-метрополією (державою-окупантом), а не з власною національною державою. Отож значна кількість громадян із дефіцитарною громадянською ідентичністю пов'язана з відносно нетривалим досвідом незалежного існування української держави та відсутністю власної повноцінної державної еліти (еліта, яка мала місце в Україні, була завжди або не наша, або якщо і своя, то, зазвичай, несамостійна, пасивна, продажна). Громадянська пасивність та конформність, вивчена безпорадність, дистанціювання від держави і її проблем (що передавалося з покоління в покоління) почасти сформувалися в історичних умовах, коли Україна постійно перебувала під чужою владою, була у складі інших держав (імперій).

Незріла (дефіцитарна) громадянська ідентичність характеризується: *нестійкістю* (громадянська позиція особистості (або об'єкт ідентифікації – держава, співгромадяни) легко змінюється – без переосмислення, без внутрішнього конфлікту); *схематизмом* та *низьким рівнем рефлексії* щодо власної громадянської ідентичності (незріла громадянська ідентичність здебільшого не є автентичною, тому за змістом може бути спрощеною: людина не ставить собі питань і уникає самовизначення); *соціальною бажаністю* (особа боїться осуду й тому демонструє соціально-схвалювані

as *representation* of the civic identity among other identities of the individual (its inclusion in the system of social identities of the individual, its presence in the subjective hierarchy of other identities) (Petrovska, 2022).

Overcoming security, socio-economic, demographic, and other challenges and threats in Ukraine (especially as a result of the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine) is possible only thanks to the consolidated and coordinated actions of all citizens (Gilmartin, 2023; Hassler et al., 2021; Verbena et al., 2023), their awareness of their role as a citizen, a mature civic identity. According to the nationwide survey conducted by the Sociological Group "Rating" on August 17–18, 2022, the absolute majority (94.00%) of the respondents identify themselves as citizens of Ukraine. However, in our opinion, the declaration of belonging to the state as its citizen does not yet mean a mature civic identity. Therefore, there is no doubt about the expediency and relevance of researching the characteristics of the maturity of the civic identity of Ukrainians, identifying the age, gender, and political features of the civic identity of our fellow citizens.

Hypothesis: we assume that there are differences in indicators of maturity of civic identity among women and men, representatives of different age groups, and political orientations.

The aim of the research is determination and analysis of the peculiarities of the civic identity of Ukraine citizens of different ages, genders, and political orientations.

Methods

Participants. 965 citizens from different regions of Ukraine took part in the study. A description of the distribution of participants by age, gender, education, and place of residence is given in Table 1.

Procedures and instruments. The research was conducted in the form of an online survey through Google Forms. The survey was voluntary and anonymous. The average time to fill out the questionnaire was about 25 minutes.

The author's questionnaire "Diagnostics of Maturity and Type of Civic Identity" (Petrovska, 2021) was used in the research, which contains two parts (the first is aimed at determining the level

диспозиції щодо держави); *дистанціюванням і відчуженням* від держави та політики (неготовність брати на себе відповідальність за ситуацію в державі).

Показниками зрілої громадянської ідентичності особистості є *концептуальність* (цілісність, осмисленість, деталізованість і логічність атитюдів стосовно різних аспектів життя держави і громадян), *суб'єктна орієнтація* (готовність особистості бути джерелом активності у стосунках з державою, відповідальність за себе як громадянина і за свій внесок у життя держави, переживання себе суб'єктом), *стійкість* (змістова константність, здатність зберігати громадянську ідентичність в умовах негативних зовнішніх впливів (напр., в окупації), неохочність змінити державу підданства без істотної переоцінки цінностей та зміни его-ідентичності), а також її *включеність в систему соціальних ідентичностей* особистості (репрезентованість громадянської ідентичності серед інших ідентичностей особистості, її присутність у суб'єктивній ієрархії інших ідентичностей особистості) (Петровська, 2022).

Подолання безпекових, соціально-економічних, демографічних та інших викликів і загроз в Україні (особливо внаслідок збройної агресії РФ проти України) можливе лише завдяки консолідованим та скоординованим діям усіх громадян (Gilmartin, 2023; Hassler et al., 2021; Verbena et al., 2023), усвідомлення ними своєї ролі громадянина, зрілій громадянській ідентичності. Згідно із загальнонаціональним опитуванням, проведеним соціологічною групою "Рейтинг" 17–18 серпня 2022, абсолютна більшість (94.00%) опитаних ідентифікує себе як громадян України. Однак, на нашу думку, декларація належності до держави в якості її громадянина ще не означає зрілої громадянської ідентичності. Відтак, безсумнівною є доцільність та актуальність дослідження характеристик зрілості громадянської ідентичності українців, виявлення вікових, статевих, політичних особливостей громадянської ідентичності наших співгромадян.

Гіпотеза: припускаємо, що існують відмінності в показниках зрілості громадянської ідентичності у жінок і чоловіків, представників різних вікових груп та політичних орієнтацій.

**Civic Identity of Ukrainians:
Age, Gender, Political Dimensions**

Table 1. Sociodemographic Characteristics of Participants (n=965)

Таблиця 1. Соціодемографічні характеристики респондентів (n=965)

Descriptive variable Описові змінні	n	%
Age (M = 33.56, SD =15.34) Вік (M = 33.56, SD =15.34)		
16–20	337	34.9
21–40	358	37.1
41–60	270	28.0
Gender Стать		
Female Жінка	588	60.9
Male Чоловік	377	39.1
Locality Місцевість		
Western Ukraine Західна Україна	549	56.9
North-Central Ukraine Північно-Центральна Україна	251	26.0
South-Eastern Ukraine Південно-Східна Україна	165	17.1
Educational level Рівень освіти		
Secondary Середня	235	24.3
Vocational Професійна/фахова передвища	316	32.8
Higher Вища	414	42.9

of maturity of civic identity, the second – the type of civic identity), seven main scales and six subscales. The questionnaire was tested for psychometric characteristics (content, convergent, and construct validity, internal consistency of scales, and retest reliability), as well as a standardization procedure to establish ranges of low, medium, and high levels of maturity of civic identity (and its indicators) (Petrovska, 2021).

Only the first part of the questionnaire was used in the empirical research of the civic identity of people of different ages, genders, and political orientations. The main ones for identifying the level of maturity of civic identity are four scales: “Representation”, “Stability”, “Subjectness orientation”, and “Conceptuality”. The representation of the civic identity was determined by its presence among other

Мета: з’ясування та аналізування особливостей громадянської ідентичності громадян України різного віку, статі та політичних орієнтацій.

Методи

Учасники. У дослідженні взяло участь 965 громадян із різних регіонів України. Опис розподілу учасників дослідження за віком, статтю, освітою та місцем проживання подано у табл. 1.

Процедура та інструменти. Дослідження проходило у формі онлайн-опитування через Google Forms. Опитування було добровільним та анонімним. Середній час заповнення анкети становив близько 25 хвилин.

У дослідженні було використано авторський опитувальник “Діагностика зрілості і типу громадянської ідентичності” (Петровська, 2021), який містить дві частини (перша – призначена для встановлення рівня зрілості громадянської ідентичності, друга – типу громадянської ідентичності), сім основних шкал і шість субшкал. Опитувальник пройшов перевірку психометричних характеристик (змістової, конвергентної та конструктивної валідності, внутрішньої узгодженості шкал та ретестової надійності), а також процедуру стандартизації для встановлення діапазонів низького, середнього та високого рівнів зрілості громадянської ідентичності (та її показників) (Петровська, 2021).

В емпіричному дослідженні громадянської ідентичності осіб різного віку, статі та політичних орієнтацій було використано лише першу частину опитувальника. Головними для встановлення рівня зрілості громадянської ідентичності є чотири шкали: “Репрезентованість”, “Стійкість”, “Суб’єктна орієнтація”, “Концептуальність”. Репрезентованість громадянської ідентичності визначалася за тим, чи була вона присутня серед інших ідентичностей особистості, важливих для її Я-концепції, та яке ієрархічне положення вона займає в структурі інших ідентичностей. Стійкість громадянської ідентичності оцінювалася за тим, який спосіб розв’язання життєвої проблеми пропонував респондент головному персонажу, що опинився в ситуації вибору. Для

identities of the individual, essential for their self-concept, and what hierarchical position it occupies in the structure of other identities. The stability of the civic identity was evaluated based on the method of solving a life problem offered by the respondent to the main character who found himself in a choice situation. To measure subjectness orientation and conceptuality of civic identity, statements, and different answer options were developed, among which the respondent chose the answer that best corresponds to his/her civic views/positions.

The questionnaire "Political Orientation" (Karkovska, 2011) was used to determine the dominant political orientation of the respondents.

Statistical analysis. Mathematical and statistical analysis methods were used to identify the features of the civic identity of Ukrainian citizens of different ages, genders, and political orientations, namely descriptive statistics, frequency analysis, and comparative analysis (t-test, ANOVA, Scheffé test). Statistical data processing was carried out via the statistical package STATISTICA 10.0.

Results

According to the results of the empirical research, the civic identity of the respondents has different degrees of maturity (Figs. 1, 2).

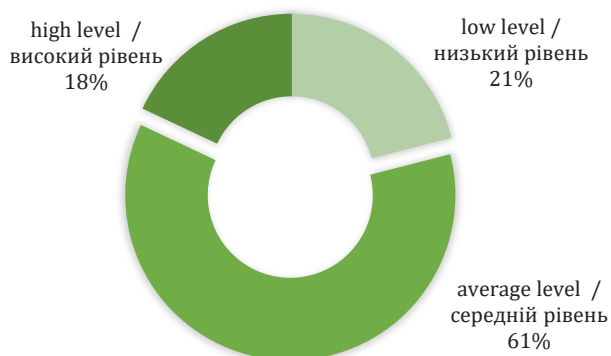

Fig. 1. Percentage distribution of civic identity maturity levels

Рис. 1. Відсотковий розподіл рівнів зрілості громадянської ідентичності

вимірювання суб'єктної орієнтації та концептуальності громадянської ідентичності були розроблені твердження та різні варіанти відповідей, з яких респондент обирав ту відповідь, яка найбільше відповідала його громадянським поглядам/позиції.

Для визначення домінуючої політичної орієнтації респондентів була використана анкета "Політична орієнтація" (Карковська, 2011).

Статистичне аналізування. Задля виявлення особливостей громадянської ідентичності громадян України різного віку, статі та політичних орієнтацій було використано методи математико-статистичного аналізу – описова статистика, частотний аналіз і порівняльний аналіз (t-тест, ANOVA, тест Шеффе). Статистична обробка даних здійснювалася за допомогою статистичного пакета STATISTICA 10.0.

Результати

За результатами емпіричного дослідження, громадянська ідентичність респондентів має різну ступінь зрілості (рис. 1, 2).

Встановлено 100.00% репрезентованість громадянської ідентичності серед інших ідентичностей особистості у тих осіб, що мають зрілу громадянську ідентичність, натомість, присутність громадянської ідентичності в ієрархічній структурі ідентичностей встановлено лише у 54.00% тих респондентів, які мають середній рівень зрілості і в 17.00% тих, хто має низький рівень зрілості громадянської ідентичності.

Порівняльний аналіз (за однофакторним дисперсійним аналізом ANOVA та тестом Шеффе) показників зрілості громадянської ідентичності осіб юнацького віку (n=337), віку ранньої дорослості (n=358) та віку середньої дорослості (n=270) виявив статистично значущі відмінності за показниками репрезентованості, суб'єктної орієнтації, концептуальності та інтегральним показником зрілості громадянської ідентичності (табл. 2–6, рис. 3).

За допомогою порівняльного аналізу (за Т-критерієм) з'ясовано статистично достовірні відмінності показників зрілості громадянської ідентичності в чоловіків (n=377) і жінок (n=588) (табл. 7).

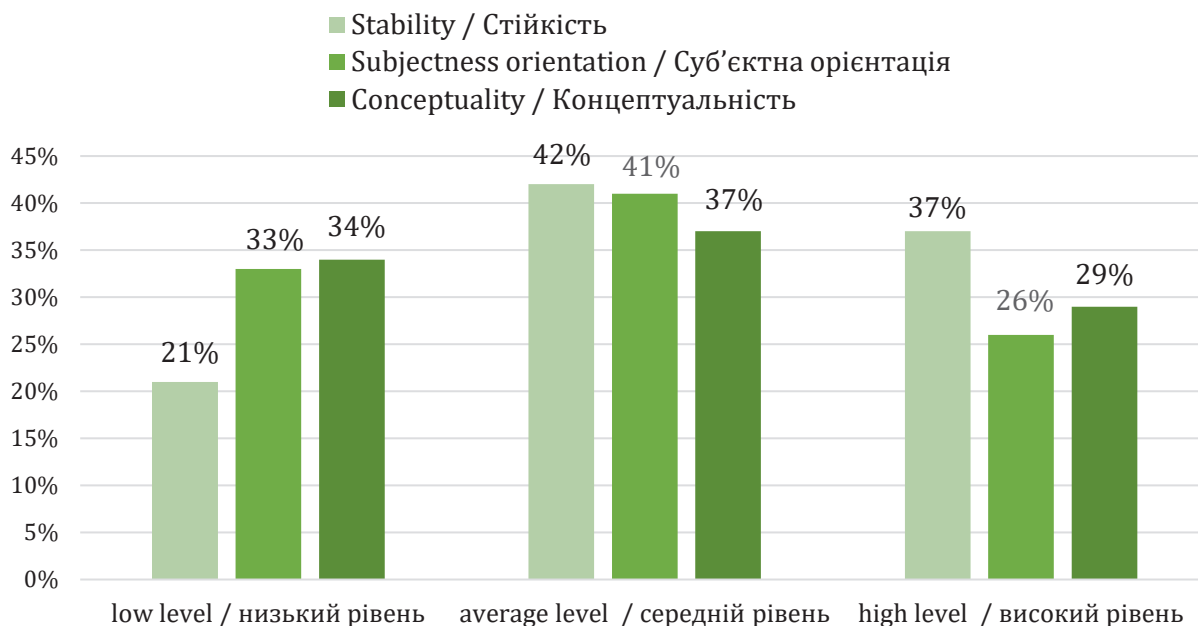

Fig. 2. Percentage distribution of civic identity maturity indicators

Рис. 2. Відсотковий розподіл показників зрілості громадянської ідентичності

Table 2. Age Groups Analysis: Means, Standard Deviation, and ANOVA Results

Таблиця 2. Аналіз вікових груп: середні значення, стандартне відхилення та результати ANOVA

Indicators Показники	16-20		21-40		41-60		F	η^2
	M	SD	M	SD	M	SD		
Stability Стійкість	2.87	1.19	3.18	0.98	2.89	1.16	2.19	.03
Representation Репрезентованість	2.47	2.25	2.27	2.53	3.76	2.59	11.06***	.10
Subjectness orientation Суб'єктна орієнтація	2.92	1.31	3.67	1.18	2.59	1.40	12.99***	.12
Conceptuality Концептуальність	2.25	1.51	2.67	1.66	3.57	1.25	26.89***	.26
Maturity of civic identity Зрілість громадянської ідентичності	10.91	4.67	12.70	4.37	13.57	6.42	11.29***	.21

Note: ***p < .001.

Примітка: ***p < .001.

Table 3. Age Groups Analysis by Representation of Civic Identity: Scheffé test Results

Таблиця 3. Аналіз вікових груп за репрезентованістю громадянської ідентичності: результати тесту Шеффе

Age Group Вікова група	16-20	21-40	41-60
	M=2.47	M=2.27	M=3.76
16-20		.802227	.000030
21-40	.802227		.000798
41-60	.000030	.000798	

Table 4. Age Groups Analysis by Subjectness orientation of Civic Identity: Scheffé test Results

Таблиця 4. Аналіз вікових груп за суб'єктною орієнтацією громадянської ідентичності: результати тесту Шеффе

Age Group Вікова група	16-20	21-40	41-60
	M=2.92	M=3.67	M=2.59
16-20		.000051	.111433
21-40	.000051		.000008
41-60	.111433	.000008	

Table 5. Age Groups Analysis by Conceptuality of Civic Identity: Scheffé test Results

Таблиця 5. Аналіз вікових груп за концептуальністю громадянської ідентичності: результати тесту Шеффе

Age Group Вікова група	16-20	21-40	41-60
	M=2.25	M=2.67	M=3.57
16-20		.101665	.000000
21-40	.101665		.002157
41-60	.000000	.002157	

Table 6. Age Groups Analysis by Maturity of Civic Identity: Scheffé test Results

Таблиця 6. Аналіз вікових груп за зрілістю громадянської ідентичності: результати тесту Шеффе

Age Group Вікова група	16-20	21-40	41-60
	M=10.91	M=12.70	M=13.57
16-20		.209662	.000038
21-40	.209662		.160621
41-60	.000038	.160621	

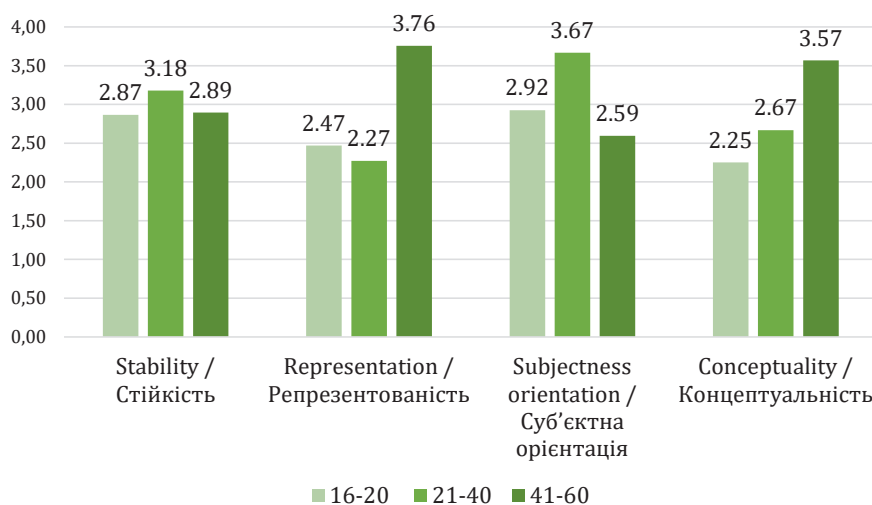

Fig. 3. Average of civic identity maturity indicators in different age groups

Рис. 3. Середні значення показників зрілості громадянської ідентичності у різних вікових групах

100.00% representation of the civic identity among other identities was observed in persons who have a mature civic identity. On the other hand, the presence of civic identity in the hierarchical structure of identities was discovered only in 54.00% of respondents with an average level of maturity and in 17.00% of those who have a low level of maturity of civic identity.

A comparative analysis (by one-way ANOVA and Scheffé's test) of civic identity maturity indicators in persons of youth (n=337), early adulthood (n=358), and middle adulthood (n=270) revealed statistically significant differences by representation, subjectness orientation, conceptuality, and an integral indicator of the maturity of civic identity (Tabl. 2-6, Fig. 3).

Statistically significant differences in indicators of the maturity of civic identity in men (n=377) and women (n=588) were found using comparative analysis (T-test) (Tabl. 7).

За результатами анкети "Політична орієнтація" (Карковська, 2011) встановлено, що 546 (57.00%) громадян мають праву політичну орієнтацію (підтримують цінності правої ідеології), 419 (43.00%) – ліву політичну орієнтацію (підтримують цінності лівої ідеології). Щодо уявлень громадян про способи здійснення влади, то 630 (65.00%) осіб підтримують демократизм (визнання і здійснення демократії), 335 (35.00%) – авторитаризм.

Встановлено статистично значущі відмінності показників зрілості громадянської ідентичності респондентів із різними політичними орієнтаціями (табл. 8).

Порівняльний аналіз (за Т-критерієм Стьюдента) виявив статистично значущі відмінності показників зрілості громадянської ідентичності серед прихильників демократії та авторитаризму (табл. 9).

Table 7. Gender Groups Analysis: Means, Standard Deviation, and T-test Results

Таблиця 7. Аналіз груп за статтю: середні значення, стандартні відхилення та результати Т-тесту

Indicators Показники	Female Жінка		Male Чоловік		t	p
	M	SD	M	SD		
Stability Стійкість	2.83	1.17	2.53	.81	5.62	.2071
Representation Репрезентованість	2.39	2.25	4.64	2.29	-8.40	.0003
Subjectness orientation Суб'єктна орієнтація	2.88	1.31	3.84	.91	-5.72	.0014
Conceptuality Концептуальність	2.21	1.47	3.68	.46	-13.37	.0007
Maturity of civic identity Зрілість громадянської ідентичності	9.68	4.51	14.25	4.44	-12.96	.0005

Table 8. Results of comparative analysis (T-tests) of civic identity maturity indicators of persons with left-wing political orientation (n=419) and right-wing political orientation (n=546)

Таблиця 8. Результати порівняльного аналізу (Т-тест) показників зрілості громадянської ідентичності осіб із лівою політичною орієнтацією (n=419) і правою політичною орієнтацією (n=546)

Indicators Показники	Left-wing political orientation Ліва політична орієнтація		Right-wing political orientation Права політична орієнтація		t	p
	M	SD	M	SD		
Stability Стійкість	1.90	.73	1.15	.46	2.12	.0249
Representation Репрезентованість	2.90	1.97	2.84	2.44	.06	.9552
Subjectness orientation Суб'єктна орієнтація	2.60	1.78	3.15	1.34	-1.85	.0335
Conceptuality Концептуальність	2.00	1.56	2.23	1.59	-.35	.7316
Maturity of civic identity Зрілість громадянської ідентичності	9.40	4.67	9.38	5.04	.01	.9941

According to the results of the “Political Orientation” questionnaire (Karkovska, 2011), it was established that 546 (57.00%) citizens have a right-wing political orientation (support the values of right-wing ideology), 419 (43.00%) have a left-wing political orientation (support the values of left-wing ideology). Regarding citizens’ ideas about the ways of exercising power, 630 (65.00%) respondents support democracy (recognition and implementation of democracy), and 335 (35.00%) support authoritarianism.

Statistically significant differences in indicators of civic identity maturity of respondents with different political orientations were established (Tabl. 8).

Comparative analysis (t-test) revealed statistically significant differences in indicators of the maturity of civic identity among supporters of democracy and authoritarianism (Tabl. 9).

Дискусія

За результатами проведеного емпіричного дослідження встановлено, що 61.00% українців, які взяли участь у дослідженні, мають середній рівень зрілості громадянської ідентичності. У 18.00% респондентів виявлено зрілу громадянську ідентичність. Водночас у 21.00% наявне поєднання низьких рівнів стійкості, репрезентованості, суб'єктних властивостей і концептуальності громадянської ідентичності, що свідчить про несформованість у них цього утворення попри їхнє усвідомлення своєї громадянської належності. 37.00% респондентів мають високий рівень стійкості громадянської ідентичності. Це означає, що вони не готові раптово, під впливом

Table 9. Results of comparative analysis (T-tests) of civic identity maturity indicators among supporters of authoritarianism (n=335) and democracy (n=630)

Таблиця 9. Результати порівняльного аналізу (Т-тест) показників зрілості громадянської ідентичності прихильників авторитаризму (n=335) і демократії (n=630)

Indicators Показники	Supporters of authoritarianism Прихильники авторитаризму		Supporters of democracy Прихильники демократії		t	p
	M	SD	M	SD		
Stability Стійкість	1.22	1.20	1.53	1.59	-.51	.6166
Representation Репрезентованість	2.23	2.44	4.00	2.00	-2.00	.0169
Subjectness orientation Суб'єктна орієнтація	2.33	1.50	3.24	1.30	-1.59	.1233
Conceptuality Концептуальність	1.44	.88	2.59	1.66	-1.91	.0474
Maturity of civic identity Зрілість громадянської ідентичності	7.22	3.67	11.35	4.58	-2.33	.0284

Discussion

According to the results of our empirical research, it was established that 61.00% of Ukrainians who took part in the research have an average level of maturity of civic identity. 18.00% of respondents have a mature civic identity. At the same time, 21.00% have a combination of low levels of stability, representation, subjectness orientation, and conceptuality of civic identity, which indicates that their identity has not reached maturity despite their awareness of their civic belonging. 37.00% of respondents have a high level of stability of civic identity. This means that they are not ready to change this identity suddenly, under the influence of circumstances and without a reassessment of values. A low level of stability is observed in 21.00% of respondents. 29.00% of respondents have a high level of conceptualization of civic identity, but 34.00% have a low level, which indicates insufficient awareness and self-reflectiveness of this formation among citizens. Finally, a high level of subjectness orientation of civic identity is characteristic of the smallest number of respondents – 26.00%, while a low one – 33.00%. Respectively, the formation of these features of maturity (conceptuality and subjectness orientation) of civic identity is the most challenging and problematic.

According to the results of the research, statistically significant differences were found in individuals of different age groups by such

обставин і без переоцінки цінностей змінити цю ідентичність. Низький рівень стійкості спостерігається у 21.00% респондентів. 29.00% респондентів мають високий рівень концептуальності громадянської ідентичності, але 34.00% – низький, що свідчить про недостатню усвідомленість та відрефлексованість цього утворення у громадян. Нарешті, високий рівень суб'єктної орієнтації громадянської ідентичності притаманний найменшій кількості респондентів – 26.00%, тоді як низький – 33.00%. Звідси випливає, що становлення цих ознак зрілості (концептуальності та суб'єктної орієнтації) громадянської ідентичності є найбільш складним і проблемним.

За результатами дослідження виявлено статистично значущі відмінності в осіб різних вікових груп за такими показниками, як репрезентованість, концептуальність, суб'єктна орієнтація та інтегральний показник зрілості громадянської ідентичності. Громадяни віку середньої дорослості мають вищі значення репрезентованості і концептуальності громадянської ідентичності; громадяни віку ранньої дорослості – вищі значення суб'єктної орієнтації громадянської ідентичності; громадяни юнацького віку – нижчі значення інтегрального показника зрілості громадянської ідентичності. Принагідно зазначимо, що статистично значущих відмінностей інтегрального показника зрілості громадянської ідентичності не виявлено серед громадян ранньої

indicators as representation, conceptuality, subjectness orientation, and an integral indicator of the maturity of civic identity. Citizens of middle adulthood have higher values of representation and conceptuality of civic identity; citizens of early adulthood have higher values of the subjectness orientation of civic identity; young citizens have lower values of the integral indicator of the maturity of civic identity. It should be noted that statistically significant differences in the integral indicator of the maturity of civic identity were not found among the citizens of early and middle adulthood, which indicates the absence of a direct dependence of the maturity of civic identity on the age of citizens.

The revealed higher values of the conceptuality and representation of the civic identity among other identities in middle-aged persons can be explained by the fact that older people have a broader experience of involvement in the organizational environment (hierarchical, regulatory, and legal) of the state and value-meaning exchange with fellow citizens (Lep & Zupančič, 2023) than young people who are mainly studying (which implies much narrower involvement in the organizational environment of the state) (Mitasova et al., 2021) or are just starting a career, business, and family life. This experience causes a quantitative difference in the material for comprehension and understanding (life events related to interaction with the state, the need to accept and internalize them, as well as various kinds of narratives and actualized problems) (Enright & Toledo, 2023; Martínez et al., 2023) and higher motivation (which is created by that part of the mentioned experience that contains negative experiences, causes dissatisfaction and prompts an explanation, interpretation) (Toledo & Enright, 2022; Martínez et al., 2023). Instead, the higher civic identity subjectness orientation of persons in early adulthood is explained by the peculiarities of this age period. At this stage, an individual is included in all types of social activity (Pomylyuko, 2016) and actively fulfills their potential in various spheres of life, in particular, in socio-political and public spheres (Rubin, 2007; Yates & Youniss, 1998; Fish et al., 2021). The key experience of the social situation of the development of early adulthood is

та середньої дорослості, що свідчить про відсутність прямої залежності зрілості громадянської ідентичності й віку громадян.

З'ясовані вищі значення концептуальності і репрезентованості громадянської ідентичності серед інших ідентичностей в осіб середньої дорослості можна пояснити тим, що доросліші люди мають ширший досвід залучення до організаційного середовища (ієрархічного, нормативно-правового) держави та ціннісно-смыслового обміну зі співгромадянами (Lep, Zupančič, 2023), ніж молодь, яка переважно вчиться (що передбачає вужче залучення до організаційного середовища держави) (Mitasova et al., 2021) або лише розпочинає кар'єру, бізнес та сімейне життя. Цей досвід спричиняє кількісну різницю в матеріалі для усвідомлення та осмислення (життєві події, пов'язані зі взаємодією з державою, необхідність їх прийняти та інтеріоризувати, а також різного роду наративи, актуалізовані проблеми) (Enright, Toledo, 2023; Martínez et al., 2023) та вищу мотивацію (створюється тією частиною згаданого досвіду, що містить негативні переживання, спричиняє незадоволення і спонукає до пояснення, тлумачення) (Toledo, Enright, 2022; Martínez et al., 2023). Натомість вища суб'єктна орієнтація громадянської ідентичності осіб ранньої дорослості зумовлюється особливостями цього вікового періоду. На цьому етапі людина включається у всі види соціальної активності (Помилуйко, 2016), активно реалізує свій особистісний потенціал у різних сферах життєдіяльності, зокрема, й у суспільно-політичній та громадській (Rubin, 2007; Yates, Youniss, 1998; Fish et al., 2021). Ключовим переживанням соціальної ситуації розвитку ранньої дорослості є усвідомлення особистої відповідальності за своє життя і життя близьких, готовність прийняти цю відповідальність (Помилуйко, 2016; Idrus et al., 2020), а також прагнення до самостійності, незалежності, суб'єктності, готовності бути джерелом активності, зокрема, у стосунках з державою.

За результатами дослідження виявлено статистично значущі відмінності між чоловіками і жінками за такими ознаками, як репрезентованість, суб'єктна орієнтація,

the realization of personal responsibility for one's life and the lives of loved ones, the readiness to accept this responsibility (Pomylyuko, 2016; Idrus et al., 2020), as well as the desire for independence, subjectivity, and readiness to be a source activity, particularly, in relations with the state.

According to the results of the study, statistically significant differences between men and women were found in such characteristics as representation, subjectness orientation, conceptuality, and integral indicator of civic identity maturity. They are higher in men than in women. The higher values of the maturity of civic identity and its indicators in men are explained by gender-role peculiarities. In our culture, which is still not devoid of signs of patriarchy, it is men who are responsible for the political and civic position of the family. As for women, on the contrary, their non-political nature, the presence of a "generalized" civic position without details is traditionally more accepted. This is explained by the traditional role of a woman, which from time immemorial provided for "narrow specialization" in raising children and serving the family (St Watson, 2023). Men are more focused on performing an instrumental role, which requires determination, independence, initiative, rationality, competitiveness, and endurance (Suprun et al., 2022). Men are credited with higher social activity, responsibility for the material support of the family, and maintenance of family ties with the external social environment, which implies greater involvement in the organizational environment of the state. Although today the biological determinism of gender roles is subject to criticism (men are no longer the sole breadwinners in the family, a significant number of women are successful and fulfilled both in careers (Nagpal et al., 2023) and in motherhood, some women do not deliberately give birth to children), traditional gender stereotypes and roles continue to be reproduced, causing negative consequences and limitations (Dingler & Kroeber, 2023; Oksamytna, 2004). As S. Oksamytna (2004) notes, women are practically not involved in the formation of state policy and mainly play the role of passive observers and executors, as well as recipients of social assistance (Oksamytna, 2004: 177). At the same time, the realization

концептуальність, інтегральний показник зрілості громадянської ідентичності. У чоловіків вони вищі, ніж у жінок. Вищі значення зрілості громадянської ідентичності та її показників у чоловіків пояснюються статево-рольовими особливостями. У нашій культурі, ще не позбавленій ознак патріархальності, саме на чоловіків покладається відповідальність за політичну і громадянську позицію сім'ї. Щодо жінок, навпаки, традиційно більше акцептується їх позаполітичність, наявність "узагальненої" громадянської позиції без деталізації. Це пов'язано з традиційною роллю жінки, яка споконвіку передбачала "вузьку спеціалізацію" на вихованні дітей та обслуговуванні сім'ї (St Watson, 2023). Чоловіки більше орієнтовані на виконання інструментальної ролі, яка вимагає рішучості, самостійності, ініціативності, раціональності, змагальності, витривалості (Suprun et al., 2022). Чоловікам приписують вищу громадську активність, відповідальність за матеріальне забезпечення сім'ї та підтримання зв'язків родини із зовнішнім соціальним середовищем, що передбачає більшу залученість в організаційне середовище держави. І хоча сьогодні біологічна детермінованість ґендерних ролей піддається критиці (чоловіки вже давно не є єдиними годувальниками в сім'ї, значна частина жінок є успішними та реалізованими як у кар'єрі (Nagpal et al., 2023), так і в материнстві, деякі жінки свідомо не народжують дітей), однак традиційні ґендерні стереотипи та ролі продовжують відтворюватися, що зумовлює негативні наслідки та обмеження (Dingler, Kroeber, 2023; Оksamитна, 2004). Як зазначає С. Оksamитна (2004), жінки практично не залучені до формування державної політики і відіграють роль здебільшого пасивних спостерігачів та виконавців, а також отримувачів соціальної допомоги (Оksamитна, 2004: 177). Водночас реалізація громадянських прав і свобод передбачає повноцінну участь як чоловіків, так і жінок на всіх рівнях соціальних інститутів, включаючи рівний доступ до всіх посад в інституційній структурі суспільства (Dingler, Kroeber, 2023; Ohmura, Bailer, 2023). Державна політика, основні напрями та принципи якої формуються переважно представниками однієї статі,

Civic Identity of Ukrainians: Age, Gender, Political Dimensions

of civil rights and freedoms presupposes the full participation of both men and women at all levels of social institutions, including equal access to all positions in the institutional structure of society (Dingler & Kroeber, 2023; Ohmura & Bailer, 2023). State policy, the main directions and principles of which are formed mainly by representatives of a single gender, cannot satisfy the needs of all citizens.

Statistically significant differences between the studied citizens with right-wing and left-wing political orientations by such indicators of civic identity maturity as subjectness orientation and stability were revealed. Citizens who share right-wing political views have higher values of subjectness orientation but lower values of stability of civic identity. Therefore, those citizens who share right-wing political views demonstrate a higher readiness to be a source of activity in relations with the state and to bear responsibility for themselves and their contribution to the life of the state. Such citizens support the idea of a minimal state, which should ensure law and order without limiting the economic freedom of the individual (“I prefer the state to care less about me than limit me”) (Burychko, 2014), need for control over the state by civil society, the priority of individualism within social obligations (Winter et al., 2023). They tend to believe that human society should be organized into a hierarchy of competence, at the top of which should be the most capable (“incomes of citizens should vary significantly, as their activities and abilities differ”, “it is better to live under market conditions”). At the same time, supporters of right-wing political views are characterized by a lower stability of their civic identity, which indicates a greater willingness to change the state of citizenship under certain conditions, particularly in the case of the impossibility of self-realization in the native state. On the other hand, citizens who share left-wing political views (the idea that the state should provide economic and social guarantees to citizens (Jankowski et al., 2023) and clearly define the permissible limits of their activity regarding the smallest possible inequality of citizens and the duty of all non-disabled citizens to work, the priority of group interests over the individual) are more prone to

не може задовольнити потреби всіх громадян.

З’ясовано статистично значущі відмінності між досліджуваними громадянами з правими та лівими політичними орієнтаціями за такими показниками зрілості громадянської ідентичності, як суб’єктна орієнтація та стійкість. Громадяни, що поділяють праві політичні погляди, мають вищі значення суб’єктної орієнтації, але нижчі значення стійкості громадянської ідентичності. Отож ті громадяни, які поділяють праві політичні погляди, демонструють вищу готовність бути джерелом активності у стосунках з державою, нести відповідальність за себе і за свій внесок в життя держави. Такі громадяни підтримують ідею мінімальної держави, яка має забезпечувати правопорядок, не обмежуючи економічну свободу індивіда (“нехай держава менше піклується про мене, аби лиш не обмежувала мене”) (Буричко, 2014), необхідності контролю над державою з боку громадянського суспільства, пріоритету індивідуалізму в межах соціальних зобов’язань (Winter et al., 2023). Вони схиляються до думки, що людське суспільство повинно організуватися в ієрархію компетентності, на вершині якої мають знаходитися найбільш здібні (“доходи громадян мають істотно різнитися, оскільки різняться їхня діяльність та здібності”, “краще жити за ринкових умов”). У той же час прихильники правих політичних поглядів характеризуються нижчою стійкістю власної громадянської ідентичності, що свідчить про більшу готовність змінити державу підданства за тих чи інших умов, зокрема, у випадку неможливості власної самореалізації у рідній державі. Натомість громадяни, що поділяють ліві політичні погляди (ідеї про те, що держава повинна давати економічні та соціальні гарантії громадянам (Jankowski et al., 2023) та чітко визначати допустимі межі їхньої активності щодо якомога меншої нерівності громадян і обов’язку усіх працездатних громадян працювати, пріоритету групових інтересів над індивідуальними), більше схильні до патерналізму і переживання себе “маленьким гвинтиком великого механізму”, при цьому демонструють вищу здатність зберігати громадянську ідентичність в умовах негативних зовнішніх впливів.

paternalism and experience themselves as a “small cog in a big mechanism”, while demonstrating a higher ability to preserve their civic identity in the face of negative external influences.

Statistically significant differences were found between supporters of democracy and authoritarianism by such indicators as conceptuality, representation, and maturity of civic identity. In citizens who support democracy (recognition and implementation of democracy) share democratic values, they are higher than in those who support authoritarianism. S. Tolochko (2023) emphasizes that the concept of democracy is inextricably linked with the concept of “civic identity”, since, according to the scientist, democratic processes in the state depend on “the informed and active civic position of its citizens” (Tolochko, 2023: 181). Civic identity is formed in civic practices in which citizens actively use their democratic rights to participate and communicate (Koc-Michalska et al., 2024; Habermas, 1994; Bevz, 2014). Citizens with a mature civic identity usually participate in public hearings, demonstrate a favorable attitude to referendums, make socio-political decisions by finding a compromise between the interests of different social groups, and are also convinced that under no circumstances should all power be concentrated in the hands of one person. Further democratization of society, according to T. Bevs (2014), requires the involvement of citizens in the goals and interests of the development of Ukraine, the formation of the needs and skills of citizens’ participation in the life of society and the state (Bevz, 2014).

Conclusion

Civic identity is considered a value-meaning experience of oneself as a citizen of the state, ensures the integrity and durability of ideas about oneself as a citizen even when civic values/orientations change, and acts as a psychological regulator of civic behavior. Indicators of the maturity of civic identity are its conceptuality, subjectness orientation, stability, and representation among other personal identities.

The conducted empirical research confirmed the hypothesis that there are differences in indicators of civic identity maturity in women,

Статистично значущі відмінності виявлено між прихильниками демократизму й авторитаризму за такими показниками, як концептуальність, репрезентованість та зрілість громадянської ідентичності. У громадян, що підтримують демократизм (визнання і здійснення демократії), поділяють демократичні цінності, вони вищі, ніж у прихильників авторитаризму. На тому, що поняття демократії нерозривно пов’язане з поняттям “громадянська ідентичність”, наголошує С. Толочко (2023), позаяк, на думку вченої, демократичні процеси в державі залежать від “сформованої у громадян поінформованої та активної громадянської позиції” (Толочко, 2023: 181). Громадянська ідентичність формується у громадянських практиках, у яких громадяни активно використовують свої демократичні права на участь та комунікацію (Кос-Міхальська et al., 2024; Habermas, 1994; Бевз, 2014). Громадяни, що мають зрілу громадянську ідентичність, зазвичай, беруть участь у громадських слуханнях, демонструють прихильне ставлення до референдумів, прийняття суспільно-політичних рішень через знаходження компромісу між інтересами різних соціальних груп, а також переконані, що за жодних обставин не можна допускати, аби влада в державі була зосереджена в руках однієї людини. Подальша демократизація суспільства, на думку Т. Бевз (2014), потребує залучення громадян до цілей і інтересів розвитку України, становленню потреб і навичок участі громадян у житті суспільства та держави (Бевз, 2014).

Висновки

Громадянська ідентичність розглядається як ціннісно-сміслові переживання особистістю тотожності з собою як громадянином держави і забезпечує цілісність, тяглість уявлень про себе як громадянина навіть при зміні громадянських цінностей/орієнтацій і виступає психологічним регулятором громадянської поведінки. Показниками зрілості громадянської ідентичності є її концептуальність, суб’єктна орієнтація, стійкість та репрезентованість серед інших ідентичностей особистості.

Проведене емпіричне дослідження дозволило підтвердити гіпотезу про те, що існують

men, and in representatives of different age groups and political orientations.

It was discovered that compared to men, women demonstrate statistically significantly lower values of the integral indicator of civic identity maturity, as well as representation, subjectness orientation, and conceptuality of civic identity. Citizens of middle adulthood have statistically significantly higher values of conceptuality and representation of civic identity than individuals of young age, while citizens of early adulthood demonstrate statistically significantly higher values of subjectness orientation of civic identity compared to citizens of youth and middle adulthood. Adherents of right-wing political views have statistically significantly higher values of subjectness orientation and lower values of stability of their civic identity compared to those who share left-wing political views. Citizens who support democracy (recognition and implementation of democracy) have statistically significantly higher values of the integral indicator of civic identity maturity and its conceptuality and representation than those who support authoritarianism.

The prospect of further research is the development of programs to stimulate the formation of a mature civic identity, considering the clarified age, gender, and political features of the civic identity of Ukrainians.

References

- Bevz, T. (2014). Osoblyvosti formuvannya hromadianskoi identychnosti v suchasni Ukraini [Peculiarities of the Civic Identity formation in modern Ukraine]. *Naukovi zapysky – [Scientific Notes]*, 3(71), 236–246. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2014_3_22
- Burychko, Z. (2014). Kontsept “minimalnoi derzhavy”: porivnialnyi analiz u suchasnykh teoriakh liberalizmu [The Concept of the “Minimal State”: a comparative analysis in modern theories of liberalism]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya filosofski nauky – [Bulletin of Lviv University. Series of philosophical and political studies]*, 5, 123–132. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlu_fps_2014_5_16
- Karkovska, R. (2011). Psykholohichni chynnyky politychnoi oriientatsii studentiv. [Psychological Factors of Students' Political Orientation]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya filosofski nauky – [Bulletin of Lviv University. Series of philosophical and political studies]*, 14, 175–183. <http://>

відмінності у показниках зрілості громадянської ідентичності у жінок і чоловіків, представників різних вікових груп та політичних орієнтацій.

Встановлено, що жінки демонструють статистично значущо нижчі значення інтегрального показника зрілості громадянської ідентичності, а також репрезентованості, суб'єктної орієнтації та концептуальності громадянської ідентичності, ніж чоловіки. Громадяни віку середньої дорослості мають статистично достовірні вищі значення концептуальності та репрезентованості громадянської ідентичності, ніж особи юнацького віку; а громадяни віку ранньої дорослості демонструють статистично значущо вищі значення суб'єктної орієнтації громадянської ідентичності в порівнянні з громадянами юнацького віку та віку середньої дорослості. Прихильники правих політичних поглядів мають статистично значущо вищі значення суб'єктної орієнтації і нижчі значення стійкості власної громадянської ідентичності в порівнянні з тими, хто поділяє ліві політичні погляди. У громадян, що підтримують демократизм (визнання і здійснення демократії), статистично значущо вищі значення інтегрального показника зрілості громадянської ідентичності, а також концептуальності та репрезентованості, ніж у прихильників авторитаризму.

Перспективою подальших досліджень є розробка програм щодо стимулювання розвитку зрілої громадянської ідентичності особистості з урахуванням з'ясованих вікових, статевих, політичних особливостей громадянської ідентичності українців.

Список використаних джерел

- Бевз Т. Особливості формування громадянської ідентичності в сучасній Україні. *Наукові записки*. 2014. № 3(71). С. 236–246. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2014_3_22
- Буричко З. Концепт “мінімальної держави”: порівняльний аналіз у сучасних теоріях лібералізму. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2014. № 5. С. 123–132. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlu_fps_2014_5_16
- Карковська Р. Психологічні чинники політичної орієнтації студентів. *Вісник Львівського університету. Серія філософські науки*. 2011.

- publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/filos/article/view/845/0
- Oksamytna, S. (2004). Genderni roli ta stereotypy [*Gender Roles and Stereotypes*]. In M. Skoryk (Eds.), *Osnovy teorii genderu – [Basics of Gender theory]*, (pp. 156–180). Kyiv. <https://core.ac.uk/download/pdf/149243852.pdf>
- Petrovska, I. (2021). Rozrobka ta aprobatsiia opytuvalnyka “Diahnostyka zrilosti ta typu hromadianskoi identychnosti osobystosti” [Development and Validation of a Questionnaire “Diagnosis of Maturity and Type of Civic Identity”]. *Problemy politychnoi psykholohii – [Problems of Political Psychology]*, 24(1), 208–232. <https://doi.org/10.33120/popp-Vol24-Year2021-76>
- Petrovska, I. (2022). Osoblyvosti psykholoho-konsultativnoi roboty z problemamy hromadianskoi identychnosti [*Peculiarities of Psychological Counseling with Civic Identity Problems*]. *Psykholohichni chasopys – [Psychological Journal]*, 8(1), 88–101. <https://doi.org/10.31108/1.2022.8.1.6>
- Pomylyuko, V. (2016). Kharakterystyka vikovykh stadii doroslости z urakhuvanniam mozhlyvosti rozvytku kliuchovykh kompetentnostei osobystosti [*Characterization of the age stages of adulthood considering the possibility of development of key personal-ity competencies*]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia psykholohichni nauky – [Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Psychological Sciences]*, 5(2), 50–55. <https://pj.journal.kspu.edu/index.php/pj/article/view/1153>
- Tolochko, S. (2023). Civic identity of the individual: Relevance of Formation and Identification in modern Ukraine. *Advanced Linguistics*, 11, 181–191. <https://doi.org/10.20535/2617-5339.2023.11.277433>
- Dingler, S., & Kroeber, C. (2023). Myths About Women in the Political Executive – How Gender Stereotypes Shape the Way MPs Assess the Competences of Ministers. *Political Research Quarterly*, 76(3), 1403–1417. <https://doi.org/10.1177/10659129221141871>
- Enright, E., & Toledo, W. (2023). What Type of Citizen Am I? Examining the Development of Preservice Teachers’ Civic Identities. *Journal of Social Studies Education Research*, 14(1), 83–109. <https://jsser.org/index.php/jsser/article/view/4685>
- Fish, J., Aguilera, R., Ogbeide, I. E., Ruzzicone, D. J., & Syed, M. (2021). When the personal is political: Ethnic identity, ally identity, and political engagement among Indigenous people and people of color. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 27(1), 18–36. <https://doi.org/10.1037/cdp0000341>
- Gilmartin, N. (2023). Civil society, solidarity and collective action: Conflict-related displacement
- № 14. С. 175–183. <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/filos/article/view/845/0>
- Оксамитна С. Гендерні ролі та стереотипи. *Основи теорії гендеру / за ред. М. М. Скорик*. Київ, 2004. С. 156–180. <https://core.ac.uk/download/pdf/149243852.pdf>
- Петровська І. Розробка та апробація опитувальника “Діагностика зрілості та типу громадянської ідентичності особистості”. *Проблеми політичної психології*. 2021. № 24(1). С. 208–232. <https://doi.org/10.33120/popp-Vol24-Year2021-76>
- Петровська І. Особливості психолого-консультативної роботи з проблемами громадянської ідентичності. *Психологічний часопис*. 2022. № 8(1). С. 88–101. <https://doi.org/10.31108/1.2022.8.1.6>
- Помилюко В. Характеристика вікових стадій дорослості з урахуванням можливості розвитку ключових компетентностей особистості. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія психологічні науки*. 2016. № 5(2). С. 50–55. <https://pj.journal.kspu.edu/index.php/pj/article/view/1153>
- Толочко С. Громадянська ідентичність особистості: актуальність формування та виявлення в сучасній Україні. *Advanced Linguistics*. 2023. № 11. С. 181–191. <https://doi.org/10.20535/2617-5339.2023.11.277433>
- Dingler S., Kroeber C. Myths About Women in the Political Executive – How Gender Stereotypes Shape the Way MPs Assess the Competences of Ministers. *Political Research Quarterly*. 2023. Vol. 76(3). P. 1403–1417. <https://doi.org/10.1177/10659129221141871>
- Enright E., Toledo W. What Type of Citizen Am I? Examining the Development of Preservice Teachers’ Civic Identities. *Journal of Social Studies Education Research*. 2023. Vol. 14(1). P. 83–109. <https://jsser.org/index.php/jsser/article/view/4685>
- Fish J., Aguilera R., Ogbeide I., Ruzzicone D., Syed M. When the personal is political: Ethnic identity, ally identity, and political engagement among Indigenous people and people of color. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*. 2021. Vol. 27(1). P. 18–36. <https://doi.org/10.1037/cdp0000341>
- Gilmartin N. Civil society, solidarity and collective action: Conflict-related displacement in Northern Ireland’s Troubles, 1969–1974. *Irish Journal of Sociology*. 2023. Vol. 31(3). P. 281–304. <https://doi.org/10.1177/07916035231171015>
- Habermas J. *Citizenship and National Identity: Some Reflections on the Future of Europe*. 1994. SAGE Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781446250600>
- Hassler T., Ulug O., Kappmeier M., Travaglino G. Inter-group contact and social change: An integrated

Civic Identity of Ukrainians: Age, Gender, Political Dimensions

- in Northern Ireland's Troubles, 1969–1974. *Irish Journal of Sociology*, 31(3), 281–304. <https://doi.org/10.1177/07916035231171015>
- Habermas, J. (1994). *Citizenship and National Identity: Some Reflections on the Future of Europe*. SAGE Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781446250600>
- Hassler, T., Ulug, O., Kappmeier, M., & Travaglino G. (2021). Intergroup contact and social change: An integrated contact-collective action model. *Journal of Social Issues*, 77(1), 217–241. <https://doi.org/10.31234/osf.io/n3xby>
- Idrus, M., Hashim, R., & Raihanah, M. (2020). Postcolonial Civic Identity and Youth (dis)organizing Environment: A Growth into Citizenship Analysis. *Gema Online Journal of Language Studies*, 20(2), 133–147. <https://doi.org/10.17576/gema-2020-2002-08>
- Jankowski, M., Schneider, S., & Tepe, M. (2023). How stable are 'left' and 'right'? A morphological analysis using open-ended survey responses of parliamentary candidates. *Party Politics*, 29(1), 26–39. <https://doi.org/10.1177/13540688211059800>
- Kaldor, M. (2013). Identity and War. *Global Policy*, 4, 336–346. <https://doi.org/10.1111/1758-5899.12084>
- Koc-Michalska, K., Lilleker, D., Baden, C., Guzek D., Bene M., Doroshenko L., ...Scoric, M. (2024). Digital media, democracy and civil society in Central and Eastern Europe. *Journal of Information Technology and Politics*, 21(1), 1–5. <https://doi.org/10.1080/19331681.2023.2257012>
- Lep, Z., & Zupančič, M. (2023). Civic Identity in Emerging Adulthood: Validation of the Civic Identity Status Scale. *European Journal of Psychological Assessment*, 39(2), 114–123. <https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000696>
- Martínez, M. L., Ropert, M. T., Rivas, C., & Valdés, N. (2023). Identity narratives of youth involved and uninvolved in social and political participation. *Qualitative Psychology*, 10(2), 186–207. <https://doi.org/10.1037/qup0000260>
- Mitasova, S., Romanova, E., Shutova, N., Voronova, M., Kolpakova, Y., & Yakovleva, S. (2021). Structural Components of Civic Identity in the Context of Student Youth Education. *Edulearn21 Proceedings* (pp. 4667–4670). <https://doi.org/10.21125/edulearn.2021.0969>
- Nagpal, M., Cao, J., Mai, K. M., & de Cremer, D. (2023). How Can Women Take Advantage of the High-Tech Era to be Perceived as Effective Leaders? Being Tech-Savvy Helps. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 30(4), 397–412. <https://doi.org/10.1177/15480518231200618>
- Ohmura, T., & Bailer, S. (2023). Power-seeking, networking and competition: why women do not rise contact-collective action model. *Journal of Social Issues*. 2021. Vol. 77(1). P. 217–241. <https://doi.org/10.31234/osf.io/n3xby>
- Idrus M., Hashim R., Raihanah M. Postcolonial Civic Identity and Youth (dis)organizing Environment: A Growth into Citizenship Analysis. *Gema Online Journal of Language Studies*. 2020. Vol. 20(2). P. 133–147. <https://doi.org/10.17576/gema-2020-2002-08>
- Jankowski M., Schneider S., Tepe M. How stable are 'left' and 'right'? A morphological analysis using open-ended survey responses of parliamentary candidates. *Party Politics*. 2023. Vol. 29(1). P. 26–39. <https://doi.org/10.1177/13540688211059800>
- Kaldor M. Identity and War. *Global Policy*. 2013. Vol. 4. P. 336–346. <https://doi.org/10.1111/1758-5899.12084>
- Koc-Michalska K., Lilleker D., Baden C., Guzek D., Bene M., Doroshenko L., Gregor M., Scoric M. Digital media, democracy and civil society in Central and Eastern Europe. *Journal of Information Technology and Politics*. 2024. Vol. 21(1). P. 1–5. <https://doi.org/10.1080/19331681.2023.2257012>
- Lep Z., Zupančič M. Civic Identity in Emerging Adulthood: Validation of the Civic Identity Status Scale. *European Journal of Psychological Assessment*. 2023. Vol. 39(2). P. 114–123. <https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000696>
- Martínez M., Ropert M., Rivas C., Valdés N. Identity narratives of youth involved and uninvolved in social and political participation. *Qualitative Psychology*. 2023. Vol. 10(2). P. 186–207. <https://doi.org/10.1037/qup0000260>
- Mitasova S., Romanova E., Shutova N., Voronova M., Kolpakova Y., Yakovleva S. Structural components of civic identity in the context of student youth education. *Edulearn21 Proceedings*. 2021. P. 4667–4670. <https://doi.org/10.21125/edulearn.2021.0969>
- Nagpal M., Cao J., Mai K., de Cremer D. How Can Women Take Advantage of the High-Tech Era to be Perceived as Effective Leaders? Being Tech-Savvy Helps. *Journal of Leadership & Organizational Studies*. 2023. Vol. 30(4). P. 397–412. <https://doi.org/10.1177/15480518231200618>
- Ohmura T., Bailer S. Power-seeking, networking and competition: why women do not rise in parties. *West European Politics*. 2023. Vol. 46(5). P. 897–927. <https://doi.org/10.1080/01402382.2022.2097442>
- Reich W. *The mass psychology of Fascism*. 1946. Orgone Institute Press. URL: <https://psycnet.apa.org/record/1946-04712-000>
- Rubin B. "There's still not justice": Youth civic identity development amid distinct school and community contexts. *Teachers College*

- in parties. *West European Politics*, 46(5), 897–927. <https://doi.org/10.1080/01402382.2022.2097442>
- Reich, W. (1946). *The mass psychology of Fascism*. Orgone Institute Press. URL: <https://psycnet.apa.org/record/1946-04712-000>
- Rubin, B. (2007). “There’s still not justice”: Youth civic identity development amid distinct school and community contexts. *Teachers College Record*, 109(2), 449–481 <https://doi.org/10.1177/016146810710900202>
- Sasse, G., & Lackner, A. (2018). War and Identity: The case of the Donbas in Ukraine. *Post-Soviet Affairs*, 34, 139–157. <https://doi.org/10.1080/1060586X.2018.1452209>
- St Watson, P. W. J. (2023). Stereotype threat research in real-world gendered contexts: Looking to the future. *The Routledge International Handbook of Gender Beliefs, Stereotype Threat, and Teacher Expectations* (pp. 93–104). Routledge <https://doi.org/10.4324/9781003275763-11>
- Suprun, V., Volovenko, I., Radionova, T., Muratova, O., Lakhach, T., & Melnykova-Kurhanova, O. (2022). Gender Stereotypes in Ukrainian Mass Media and Media Educational Tools to Contain Them. *Postmodern Openings*, 13(1), 372–387. <https://doi.org/10.18662/po/13.1/402>
- Toledo, W., & Enright, E. (2022). Reconceptualizing Civic Perspective-Taking: An Analysis of Elementary Student Verbal and Written Contributions within a Curricular Intervention. *The Elementary School Journal*, 123(1), 64–98. <https://doi.org/10.1086/720719>
- Verbena, S., Procentese, F., Gatti, F., Ciavolino, E., & Mannarini, T. (2023). Immigrant collective civic action: Integrating group resilience into the social identity model of collective action. *Journal of Community and Applied Social Psychology*, 33(6), 1347–1361. <https://doi.org/10.1002/casp.2736>
- Winter, K., Pummerer, L., & Sassenberg, K. (2023). Change by (almost) all means: The role of conspiracy mentality in predicting support for social change among the political left and right. *European Journal of Social Psychology*, 53(7), 1563–1575 <https://doi.org/10.1002/ejsp.2995>
- Yates, M., & Youniss, J. (1998). Introduction: International Perspectives on the Roots of Civic Identity. In: M. Yates, J. Youniss (Eds.) *Roots of Civic Identity* (pp. 1–15). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511751820>
- Record. 2007. Vol. 109(2). P. 449–481 <https://doi.org/10.1177/016146810710900202>
- Sasse G., Lackner A. War and Identity: The case of the Donbas in Ukraine. *Post-Soviet Affairs*. 2018. 34. P. 139–157. <https://doi.org/10.1080/1060586X.2018.1452209>
- St Watson P. W. J. Stereotype threat research in real-world gendered contexts: Looking to the future. *The Routledge International Handbook of Gender Beliefs, Stereotype Threat, and Teacher Expectations*. 2023. P. 93–104 <https://doi.org/10.4324/9781003275763-11>
- Suprun V., Volovenko I., Radionova T., Muratova O., Lakhach T., Melnykova-Kurhanova O. Gender Stereotypes in Ukrainian Mass Media and Media Educational Tools to Contain Them. *Postmodern Openings*. 2022. Vol. 13(1). P. 372–387. <https://doi.org/10.18662/po/13.1/402>
- Toledo W., Enright E. Reconceptualizing Civic Perspective-Taking: An Analysis of Elementary Student Verbal and Written Contributions within a Curricular Intervention. *The Elementary School Journal*. 2022. Vol. 123(1). P. 64–98. <https://doi.org/10.1086/720719>
- Verbena S., Procentese F., Gatti F., Ciavolino E., Mannarini T. Immigrant collective civic action: Integrating group resilience into the social identity model of collective action. *Journal of Community and Applied Social Psychology*. 2023. Vol. 33(6). P. 1347–1361. <https://doi.org/10.1002/casp.2736>
- Winter K., Pummerer L., Sassenberg K. Change by (almost) all means: The role of conspiracy mentality in predicting support for social change among the political left and right. *European Journal of Social Psychology*. 2023. Vol. 53(7). P. 1563–1575 <https://doi.org/10.1002/ejsp.2995>
- Yates M., Youniss J. Introduction: International Perspectives on the Roots of Civic Identity. In: Yates M, Youniss J, eds. *Roots of Civic Identity*. Cambridge University Press. 1998. P. 1–15. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511751820>